REFLEXIONS DEL S.XX

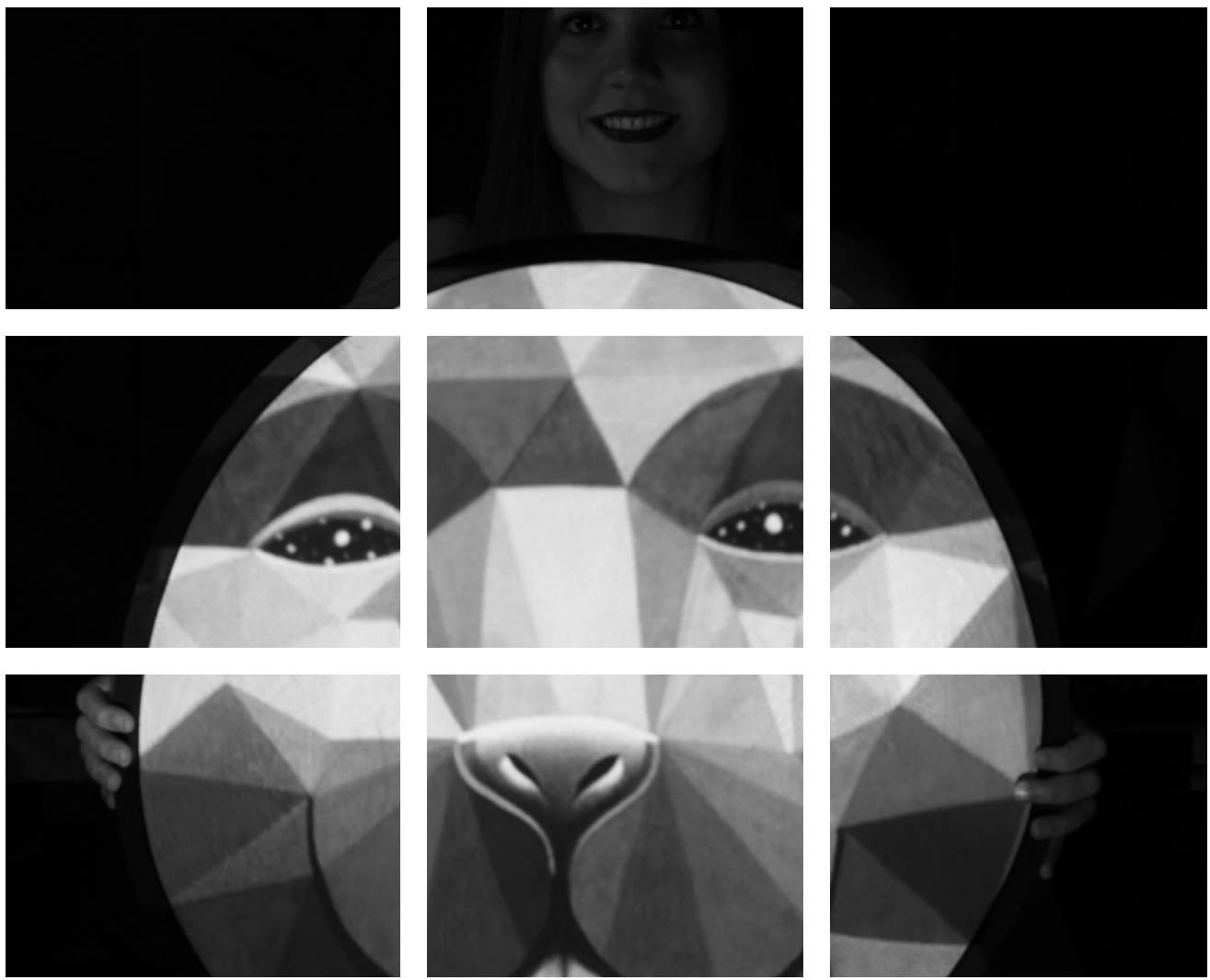

REFLEXIONS DEL S.XX

ALGUNES REFLEXIONS SOBRE FALLES I DISSENY A LA PRIMERA VINTENA DEL SEGLE XXI

1
Falles any zero.

Fa temps vaig comentar en un post a les xarxes socials l'existència d'un any zero en les falles quan un artista trenca definitivament tots els esquemes estètics convencionals de les falles amb la seua peça "Poesia horitzontal roja" (2008, Corona) i reafirma la seua actitud i la necessitat d'alliberar les falles dels patrons convencionals que s'han establert.

Aquest moment introdueix el canvi més radical que hi ha hagut en les falles en moltíssim temps, i condicionarà l'estètica i unes generacions posteriors d'artistes i de comissions.

Alfredo Ruiz, va ser l'artista que per la seua llarga trajectòria en evolució contínua i aportació estètica va marcar profundament les falles, va obrir la porta perquè nous llenguatges i estètics fossin possibles.

Aquesta actitud que el va portar a poc a poc a descobrir-se a si mateix i al mateix temps que creava les seues formes personals de disseny, cada vegada més depurades, mantenia viva l'essència crítica de les falles generant debats filosòfics i socials que tot i la cremà perduraven en l'interior de les persones.

Aquesta actitud va ser determinant i influent en les noves generacions d'artistes formats en les belles arts, el disseny, l'arquitectura, pocs, que amb aquesta premissa van decidir aportar la seua visió, coneixement i reflexions úniques a través dels seus propis llenguatges visuals personals intentant mantenir oberta aquesta bretxa.

Aquesta actitud el va mantenir fidel a si mateix malgrat un entorn viciat pel consum, per allò fàcil i dòcil, l'edulcorat, manipulat pel partidisme, pels diversos interessos dels especuladors entesos i dels mitjans de comunicació mercenaris. Com a conseqüència el va mantenir allunyat del reconeixement que es mereixeria la seua trajectòria, la seua obra i la seua actitud.

2
El disseny en les falles apareix quan es planteja la necessitat de transmetre a través d'unes formes una narrativa. Aportant una solució a un problema comunicatiu i funcional. Tota falla naix amb un disseny.

A les falles de la primera vintena d'aquest segle, a opinió personal, la resposta a aquesta necessitat de comunicar a través de formes un discurs és insuficient i vinculada a uns models anquilosats. Majoritàriament ja no hi ha comunicació i debat generat per la falla (com a monument), només hi ha un reconèixer i un assentir per part d'un espectador com un imaginari

REFLEXIONS DEL S.XX

visual acostumat a seguir aquests patrons i que possiblement vulga només consumir la festa. La festa així es buida de contingut.

S'han introduït noves generacions de dissenyadors que s'han adaptat i si han ampliat el registre del disseny amb "noves" estètiques més comercials. S'han introduït noves fórmules de treball en equip per confeccionar "productes" més perfectes o potser més a mida d'un client que no deixa d'estar condicionat per aquests patrons. La façana es renova però el sistema es retroalimenta. No ha hagut gairebé canvi conceptual i tampoc una major llibertat d'acció i creació en les falles. Per què?
El poc marge real que es deixa al creador per crear i desenvolupar-se per por des dels contractistes (comissions) a no rebre premi és una constant, potser inconscient en uns, i un pes per altres, els que creen i s'arrisquen evidentment a quedar-se sense feina. Amb els premis s'han controlat i dirigit els aspectes a tenir en compte per valorar una falla, i per tant la definició que és una falla, i això ha calat en el públic juntament amb un concepte equivocat de tradició.

S'han limitat els criteris d'avaluació a aspectes tècnics i valors superficials, més controlables pel gremi amb la seua falta de profunditat i exigència i mes afins als poders polítics de torn que han trobat en aquesta "ximpleria" una manera de suavitzar si no anul·lar la potent càrrega crítica de les falles. Unes falles còmodes.

La capacitat i el judici crític de l'espectador han de ser educats pels que creen i realitzen falles (com si fos una mena de jurament hipocràtic del creador) de manera constructiva, crítica, sobre una base clara de respecte i curiositat cap a l'originalitat, el foment de la creativitat, la qualitat del discurs i del llenguatge, el debat polític (no partidista!) etc.

Les falles són un espai de treball acotat en un precís nombre de comissions i això limita les oportunitats de poder trobar alguna comissió disposada a provar projectes originals amb altres estètics i que de vegades s'escapen del seu propi enteniment. La ignorància visual i confusió conceptual de la societat, el consum, la privatització de la festa, la conseqüent pèrdua d'importància de l'element "falla" a la festa i per tant la baixada de pressupostos destinats a la creació de "falles" que passen d'element central essencial a element justificatiu i gairebé secundari de la festa. Amb pressupostos reduïts es fa més difícil l'experimentació i investigació, tècnica i formal.

El perdurar d'un gremi que mai ha protegit la "creació" i l'artista i només s'ha dedicat a controlar i gestionar el mercat com va ser el seu vedat privat. Els avanços tècnics no acompanyats d'una evolució conceptual amplifiquen la realització de falles amb escala industrial, absolutament impersonals, fredes i distants. Buides.

REFLEXIONS DEL S.XX

La distància còsmica de les institucions culturals, com les universitats, que no acaben d'implicar-se seriosament. S'ha generat un pes molt gran de càrrega que asfixia i apaga moltes vegades la creativitat i tota actitud. S'enforteix el mur que separa les comissions dels artistes, a què hi hagi curiositat, un contacte, la possibilitat de presentar un projecte i un possible enteniment.

La por a provar noves formes de fer, d'explorar nous camins és una conseqüència i es fortifica, cristal·litza en una placenta molt dura de superar que expulsa o assimila tot intent. L'equivocat concepte de tradició dictat i ensenyat com "repetició" en lloc de "transmissió" crea un cercle viciós que porta a l'estancament. Repetir = estancament i transmetre = a partir d'aquest coneixement es pot triar o escollir.

En lloc de dir "mire el passat per escollir el que m'interessa, el que em serveix i anar cap endavant" com a veritable llegat dels antics la repetició inqüestionable de patrons i rituals tanca, limita i controla la festa. A la festa del "canvi" on se supera, es destrueix el que lliga i frena l'evolució humana i individual cap la pregunta: avui en dia la Falla ha mort?

G.NARDIN